

Onderwerp

Vaststellen "Handreiking toepassing PFAS houdende grond en baggerspecie Noord-Brabant".

Datum	28 januari 2020	Naam en telefoon	A.de Smit
Afdeling		Portefeuillehouder	
LWE		J.van der Schoot	

Wat adviseer je te besluiten?

1. De "Handreiking toepassing PFAS houdende grond en baggerspecie Noord-Brabant" als beleidsregel vast te stellen.
2. Dit besluit ter kennisname naar de raad te sturen.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

Problematiek PFAS

PFAS (verzamelnaam voor meer dan 6.000 poly- en perfluoralkylstoffen) komen van nature niet in het milieu voor en behoren tot de zeer zorgwekkende stoffen. Het zijn stoffen die niet afbreken in bodem en water en die kunnen ophopen in voedselketens (doorvergiftiging). Ze zijn in veel producten toegepast, waaronder in voedselverpakkingen, verf, blusschuim, coatings, elektronica en sprays. Uiteindelijk zijn deze stoffen in het milieu terechtgekomen en zitten nu onder andere in de bodem, in bagger en in het oppervlaktewater. Door het ontbreken van normen en beleid voor PFAS is er kans op een onjuiste inschatting van risico's voor mens, dier en plant.

In de zomer van 2019 stelde het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat met spoed een tijdelijke achtergrondwaarde voor PFAS vast. Deze waarde was zo laag (0,1 microgram per kilogram droge stof) dat er geen grondverzet meer kon plaatsvinden. Hierdoor kwamen veel infra- en bouwprojecten stil te liggen.

Nieuwe richtlijn PFAS

In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) onderzoek uitgevoerd naar tijdelijke achtergrondwaarden bodem voor PFAS. Op 29 november 2019 zijn deze tijdelijke landelijke achtergrondwaarden vastgesteld (zie tabel 1) en is het tijdelijk handelingskader geactualiseerd.

Brabantbrede aanpak PFAS

Om bouwprojecten weer op gang te laten komen hebben tegelijkertijd de Omgevingsdiensten in Noord-Brabant (ODBN, ODZOB, OMWB) de handen ineengeslagen om te komen tot een soepelere PFAS-norm. Voor 56 deelnemende gemeenten (waaronder Oss) is een tijdelijke lokale PFAS-norm berekend die in de "Handreiking toepassing PFAS houdende grond en baggerspecie Noord-Brabant" (bijlage 1) is opgenomen.

Uit onderzoek naar PFAS in de Brabantse bodem blijkt dat de achtergrondwaarden boven de landelijke norm liggen, waardoor er nog steeds onvoldoende mogelijkheden zijn voor grondverzet.

Op basis van verzamelde meetgegevens is een berekening gemaakt naar de tijdelijke lokale achtergrondwaarden in Noord-Brabant (zie tabel 1). Deze gehalten zijn zo laag dat daarbij geen humane en ecologische risico's te verwachten zijn.

Tabel 1: Tijdelijke lokale achtergrondwaarden PFAS in de bodem (P80) en toepassingseisen*

PFAS-verbinding	Brabant grond (0,0 - 0,50 m-mv) (µg/kg.d.s.)	Brabant grond (0,50 - 2,0 m-mv) (µg/kg.d.s.)	Landelijk grond (µg/kg.d.s.)	Toepassingseis (µg/kg.d.s.)**
PFOS	0,9	0,6	0,9	0,9
PFOA	1,1	0,8	0,8	1,1
GenX	<0,1	<0,1	<0,1	<0,1
Overige PFAS- verbindingen	0,3	<0,1	0,8	0,8

** Voor het bepalen van de tijdelijke lokale achtergrondwaarden is uitgegaan van de niet voor organisch stof gecorrigeerde gehalten*

*** Als toepassingseis wordt de hoogste achtergrondwaarden aangehouden (landelijk dan wel Brabants)*

In de "Handreiking toepassing PFAS houdende grond en baggerspecie Noord-Brabant" zijn deze tijdelijke lokale achtergrondwaarden opgenomen. Veel infra- en bouwprojecten kunnen daardoor worden hervat.

Deze handreiking is een tijdelijke beleidsregel en is bedoeld om de periode tot er een vastgestelde bodemkwaliteitskaart PFAS is te overbruggen.

Aan welke opdracht draagt dit advies bij?

Het bevordert het grondverzet en doet voldoende recht aan de bodemkwaliteit in de gemeente Oss.

Welk resultaat willen we bereiken?

Op een veilige manier voor onze gezondheid en het milieu bevorderen van het grondverzet.

Welke argumenten zijn er voor dit advies? (=want)

- 1.1. Door het vaststellen van de Handreiking toepassing PFAS houdende grond en baggerspecie Noord-Brabant komt er meer ruimte voor het grondverzet in de gemeente Oss ten opzichte van de landelijke normen.*

De tijdelijke lokale achtergrondwaarde ligt voor PFOA (één van de PFAS-verbindingen) hoger dan de tijdelijke landelijke achtergrondwaarden: 1,1 in plaats van 0,8 microgram per kilogram droge stof.

Op basis van bodemonderzoeken naar de aanwezigheid van PFAS in de bodem van de 56 deelnemende gemeenten in de provincie Noord-Brabant (waaronder Oss) is een statistische berekening gemaakt van de tijdelijke lokale achtergrondwaarden. Deze zijn afgeleid van de 80-percentielwaarden aan gehalten PFAS in de bodem op onverdachte locaties binnen de 56 gemeenten. Deze lokale achtergrondwaarden kunnen daardoor afwijken van de landelijke tijdelijke achtergrondwaarden.

1.2. Met het vaststellen van deze handreiking als handelingskader is grondverzet veilig mogelijk.
Zowel de landelijke als de Brabantse tijdelijke achtergrondwaarden liggen ruim onder de laagste risicogrenzen van het RIVM. Daarmee kunnen bij deze waarden risico's voor mens en milieu worden uitgesloten.

1.3. De gemeente is bevoegd te kiezen voor de hogere Brabantse achtergrondwaarden
Op grond van het Besluit bodemkwaliteit is de gemeente bevoegd te kiezen voor de hogere Brabantse achtergrondwaarde, zolang deze waarde de risicogrenswaarde van het RIVM niet overschrijdt en is gebaseerd op daadwerkelijk in de bodem aangetroffen waarden. Dit is het geval.

2.1. PFAS is gezien de problematiek en impact op projecten een gevoelig thema.
De tweede kamer heeft 14 november 2019 ingestemd met "wijziging van het Besluit bodemkwaliteit in verband met de versnelling van de totstandkomingsprocedure voor het vaststellen van gebied specifiek beleid voor PFAS". Voor het vaststellen van deze handreiking volstaat een collegebesluit. Gezien de gevoeligheid van dit thema sturen we de handreiking ter kennis name aan de gemeenteraad.

Wat zijn kanttekeningen, tegenargumenten of risico's? (=maar)

1.1. De handreiking is een tijdelijk handelingskader

De Handreiking toepassing PFAS houdende grond en baggerspecie Noord-Brabant is geldig totdat de gemeente Oss een bodemkwaliteitskaart voor PFAS bestuurlijk heeft vastgesteld. Het opstellen van deze bodemkwaliteitskaart door de ODBN start begin 2020.

Een definitief landelijk handelingskader wordt op zijn vroegst medio 2020 verwacht. Het definitieve landelijke handelingskader zal juridisch verankerd worden in de regeling bodemkwaliteit.

1.2. De handreiking biedt alleen ruimte voor grond met kwaliteit onder de achtergrondwaarden en tot maximaal de grenswaarden

Het toepassen van PFAS-houdende grond in de bodemfunctie 'Landbouw/Natuur' is enkel mogelijk tot een gehalte aan PFAS die de tijdelijke lokale achtergrondwaarden niet overschrijden. Of wanneer uit bodemonderzoek blijkt dat de ontvangende bodem een hoger gehalte bevat dan de vastgestelde tijdelijke achtergrondwaarden tot een maximum van 3-7-3-3 (risicogrenswaarden). De handreiking biedt geen oplossing als de grond sterker dan deze waarden is verontreinigd, zoals de locatie van de voormalige brandweerkazerne in Ravenstein (hier ligt de waarde PFOS net boven de risicogrenswaarde). Deze sterkere verontreiniging met PFAS kan verwacht worden bij afvalverbrandingsinstallaties, brandweerkazernes, metaalbewerking, textielindustrie, vliegvelden en stortplaatsen. Grond boven de maximale waarden moet gesaneerd worden.

1.3. Met de landelijke en Brabantse handreiking zijn nog niet alle knelpunten PFAS opgelost

De PFAS-problematiek is complex. Niet alles is met de landelijke en Brabantse handreiking opgelost, maar er is wel een grote stap gezet. De knelpunten waar door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat nu aan wordt gewerkt zijn:

- Definitief handelingskader.
- Onderzoek naar het verspreidingsgedrag van PFAS in bodem en grondwater.
- Onderzoek naar de aanwezigheid van PFAS in de Nederlandse bodem voor de vaststelling van definitieve achtergrondwaarden.
- PFAS in waterbodems.
- Gezondheidseffecten.
- Reinigingstechnieken voor grond met PFAS.
- Aanwezigheid en bronnen onderzoek.
- Hoe om te gaan met niet-genormeerde stoffen.

We volgen de ontwikkelingen hieromtrent nauwgezet en handelen daar waar nodig.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Het opstellen van de "Handreiking toepassing PFAS houdende grond en baggerspecie Noord-Brabant" door de ODBN kostte elke deelnemende gemeente € 5.000,- (betaald in 2019). De ODBN gaat een regionale bodemkwaliteitskaart opstellen specifiek voor PFAS. Hiervoor betalen de deelnemende gemeenten elk € 10.000,-. Dit traject gaat begin 2020 van start.

Sinds juli 2019 onderzoeken we grond op PFAS. Alle onderzoeken in het kader van verkoop van bouw kavels voor juli 2019 zijn uitgevoerd zonder analyse op PFAS. Particulieren die naderhand zijn begonnen met de bouw worden dan geconfronteerd met vragen over meerkosten die aannemers/verwerkers vragen. Dit geldt voor alle bouw kavels die de gemeente verkocht heeft voor juli 2019. Dit leidt tot extra onderzoeksbudget en wellicht ook tegemoetkoming in de afvoerkosten.

b. Privacy

n.v.t.

c. Communicatie

We geven bekendheid hieraan via publicatie in Oss Actueel en op onze website, waarbij een lijst met meest gestelde vragen en antwoorden is toegevoegd. Daarnaast informeren we ook grondverzetbedrijven in de regio.

d. Uitvoering

De handreiking wordt door de Brabantse omgevingsdiensten gehanteerd vanaf het moment dat deze bestuurlijk is vastgesteld. Tot aan bestuurlijke vaststelling hanteert de ODBN de landelijke achtergrondwaarden voor het beoordelen van meldingen in het kader van het Besluit bodemkwaliteit.

e. Overlegd met

IBOR: Luc Visschers, Stefan Roché, Trudy Bus

VB-VO: Lenard Schoonen, Yvonne van den Breemer

ODBN: Debby Schouten, Niels Drillenburger

LWE: Dries Ewalds, Merel Franken

Communicatie: Gwenny Cremers, Tanja Hegmans